

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 4 lutego 2014 r., skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Okręgowemu Inspektoratowi Służby Więziennej w Ł., A. S. (1) wniósł o zasądzenie kwoty 100.000 zł zadośćuczynienia w związku z krzywdą i cierpieniem, jakich doznał podczas odbywania kary pozbawienia wolności oraz za naruszenie dóbr osobistych poprzez osadzenie go w warunkach naruszających godność człowieka. Powód podał, że w czasie pobytów w Areszcie Śledczym w Ł., Areszcie Śledczym w P. oraz w Zakładzie Karnym w G. doznał cierpień fizycznych i psychicznych z powodu traktowania, szykanowania przez współosadzonych i braku reakcji funkcjonariuszy na takie traktowanie, jak również złego traktowania ze strony funkcjonariuszy. Wywiódł także, że sporządził i wysyłał wiele skarg, które zostały oddalone i z tego powodu również był źle traktowany przez funkcjonariuszy. Zarzucił również, że nie otrzymał należytej opieki zdrowotnej, nie zapewniono mu dostępu do środków przeciwbólowych, co spowodowało cierpienia fizyczne.

(pozew – k. 2-7)

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa – Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Ł. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda kosztów postępowania według norm przepisanych.

(odpowiedź na pozew – k. 90-101)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

A. S. (1) w okresie od 4 stycznia 2012 r. do 4 października 2013 r. przebywał w następujących jednostkach penitencjarnych: w Areszcie Śledczym w Ł. (04.01.-13.02.2012, 24.07.2012-21.01.2013), w Areszcie Śledczym w P. (30.04.-24.07.2012) oraz w Zakładzie Karnym w G. (14.02-30.04.2012, 22.01.-04.10.2013).

(niesporne)

Decyzją komisji penitencjarnej Aresztu Śledczego w Ł. z dnia 12 stycznia 2012 r. został sklasyfikowany, jako osoba odbywająca karę pozbawienia wolności po raz pierwszy, skierowany do zakładu karnego typu półotwartego do odbywania kary pozbawienia wolności w systemie zwykłym.

Komisja Penitencjarna Zakładu Karnego w G. zmieniła system odbywania kary na system programowego oddziaływania. A. S. (1) w Zakładzie Karnym w G. rozmieszczony był zgodnie z klasyfikacją.

(notatka służbowa – k. 166)

Podczas osadzenia w Areszcie Śledczym w Ł. A. S. (1) rozmieszczony był w następujących celach mieszkalnych:

- od 4.01. do 11.01.2012 r. – w celi (...) p pow. 11 m² – od 2-3 osadzonych;
- od 12.01 do 31.01 2012 r. – w celi (...) o pow. 11,68 m² – 3 osadzonych;
- od 1.02 do 13.02.2012 r. – w celi (...) o pow. 25,52 m² – od 7-8 osadzonych;
- od 24.07 do 28.08.2012 r. – w celi (...) o pow. 12,04 m² – od 2-4 osadzonych;
- od 29.08.2012 r. do 28.01.2013 r. – w celi (...) o pow. 11,27 m² – od 2 -3 osadzonych.

W Zakładzie Karnym w G. A. S. (1) przebywał w celach mieszkalnych:

- w celi (...) w okresie od 14.02 do 30.04.2012 r., o pow. odpowiednio 14,11 m² – do 4 osadzonych, 15,28 m² – do 4 osadzonych, 12,04 m² – do 4 osadzonych;

- w celi (...)w okresie od 22.01 do 04.10.2013 r., o pow. 15,28 m² – do 4 osadzonych;

W Areszcie Śledczym w P. A. S. (1) przebywał w celach mieszkalnych:

- w celi (...) w okresie od 30.04 do 16.05.2012 r.;

- w celi (...)w okresie od 16.05 do 23.05.2012 r.;

- w celi oddział zewnętrzny nr (...) w okresie od 23.05 do 29.05-2012 r.;

- w celi (...)w okresie od 29.05 do 19.07.2012 r.;

- w celi (...) w okresie od 19.07 do 20.07.2012 r.;

- w celi (...)w okresie od 20.07 do 24.07.2012 r.

(notatka służbowa – k. 104, przeglądarka historii rozmieszczenia – k. 153, informacja o pobytach i orzeczeniach – k. 158-163, notatka służbowa – k. 166)

W trakcie pobytu w jednostkach penitencjarnych A. S. (1) wszczynał wielokrotnie postępowania skargowe. Na skargi otrzymywał odpowiedzi przez właściwe jednostki organizacyjne. Skarga wpływa do komórki kadrowej, następnie odbierane są oświadczenia zainteresowanych. Odpowiedź jest udzielana na piśmie.

W oświadczeniu z dnia 20 grudnia 2012 r. A. S. (1) wycofał wszystkie zarzuty pod adresem funkcjonariuszy służby więziennej zawartych w złożonych dotychczas skargach.

(oświadczenie – k. 106, odpowiedzi – k. 109-148, zeznania świadka A. S. (2) – e-protokół, k. 521 v., adnotacja 00:06:42)

Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Ł. w jednej z odpowiedzi na skargę A. S. (1) z dnia 10 kwietnia 2012 r. wskazał, iż po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, stan techniczny urządzeń, wyposażenia i pomieszczeń w Areszcie Śledczym w Ł. jest pod ciągłą kontrolą i jest utrzymany na poziomie gwarantującym funkcjonalność. Zapewniona jest właściwa wymiana powietrza zabezpieczająca pomieszczenia jednostki przed zagrzybieniem, a sprawność wentylacji potwierdzana jest corocznie podczas przeglądów kominowych, przeprowadzanych przez uprawnione podmioty.

W każdej celi mieszkalnej Aresztu Śledczego w P. wyodrębnione jest stałymi przegrodami budowlanymi odrębne pomieszczenie

z drzwiami w którym znajduje się prysznic, umywalka, WC. Pomieszczenie to jest skanalizowane, doprowadzona jest do niego bieżąca ciepła i zimna woda.

W budynkach zakwaterowania osadzonych każda cela mieszkalna posiada oddzielny przewód wentylacji grawitacyjnej. We wszystkich celach mieszkalnych AŚ P. występuje oświetlenie naturalne (w każdej celi jest okno), dodatkowo cele wyposażone są w oświetlenie sztuczne tj. oprawę oświetleniową. Okna są w dobrym stanie technicznym.

Służby kwatermistrzowskie sukcesywnie dokonują niezbędnych prac remontowo- konserwacyjnych poszczególnych pomieszczeń jednostki, prace te wykonywane są doraźnie wg. potrzeb lub według zaplanowanych działań wynikających

z harmonogramu prac remontowo - konserwacyjnych. Stan higieniczno-sanitarny cel jest dobry lub bardzo dobry.

W AŚ P. wszyscy osadzeni korzystali co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli, dodatkowo osadzeni mieli możliwość korzystania z ciepłej wody po każdym posiłku (po posiłkach woda ciepła uruchamiana jest na ok. 15 min.).

ZK G. jest nowym zakładem w Polsce. Cele mieszkalne i zaplecze socjalne są najlepsze. W Zakładzie Karnym w G. nie było problemu z grzybem, a okna są szczelne.

A. S. (1) nie chciał zmienić celi. Nie był osadzony z recydywą.

(odpowiedź – k. 197, notatka służbowa – k. 152, zeznania świadka M. W. – e-protokół, k. 393, adnotacje: 00:13:44, 00:17:07, 00:18:54, 00:19:03, zeznania świadka K. U. – e-protokół, k. 457, adnotacja 00:06:45)

W trakcie osadzenia A. S. (1) nie był karany dyscyplinarnie, został dwukrotnie nagrodzony. Pracował w kole artystyczno-plastycznym, przejawiał w tym zakresie zdolności. Działal charytatywnie.

Nie skarżył się koordynatorom na warunki lub funkcjonariuszy.

(notatka służbowa – k. 149, zeznania świadka K. U. – e-protokół, k. 457, adnotacje: 00:04:39, 00:06:45, zeznania świadka A. S. (2) – e-protokół, k. 520 v., adnotacja 00:03:48)

A. S. (1) był leczony na dolegliwości kardiologiczne, był uzależniony od nikotyny – wypalał dziennie od 30 do 40 papierosów.

Był konsultowany przez specjalistów: kardiologa (23 sierpnia 2012 r.), pulmonologa (28 lutego 2013 r.), chirurga (8 lipca 2013 r., 23 lipca 2013 r. 12 sierpnia 2013 r.), onkologa (4 sierpnia 2013 r.).

W dniu 21 marca 2013 r. dostarczył własnoręczne sporządzone oświadczenie o treści: „uprzejmie informuję, że odmawiam wszelkich konsultacji i badań lekarskich dotyczących mojej osoby”, choć nadal korzystał ze świadczeń zdrowotnych realizowanych przez lekarza POZ.

W dniu 12 sierpnia 2013 r. u A. S. (1) stwierdzono w prawym dole biodrowym guz o średnicy 11 x 13,5 cm. Specjalista wskazał na podejrzenie chłoniaka, zlecając leczenie przeciwbólowe prowadzone w sposób ciągły. Powyższe było realizowane do końca pobytu w warunkach izolacji penitencjarnej tj. do dnia 4 października 2013 r.

(notatka służbowa – k. 164-165, dokumentacja medyczna – k. 182-212, k. 213- 276)

Stwierdzona u A. S. (1) choroba nowotworowa – chłoniak zlokalizowany w węzłach chłonnych miednicy i jamy brzusznej – nie ma związku z pobylem w jednostkach penitencjarnych. Powstała samoistnie bez związku przyczynowo-skutkowego z warunkami pobytu w jednostkach penitencjarnych i nieprawidłowościami w diagnostyce i leczeniu. Etiologia choroby jest nieznaną. Początki choroby powstały wiele miesięcy wcześniej i były bezobjawowe.

Z punktu widzenia onkologicznego postępowanie diagnostyczne było prawidłowe i bardzo szybkie – w ciągu 2 miesięcy wykonano kompleks badań, specjalista onkolog dokonał prawidłowego rozpoznania, zlecił dalsze leczenie w specjalistycznym ośrodku w warunkach wolnościowych, nadał bieg zwolnieniu z jednostki penitencjarnej. Leczenie przeciwbólowe było prawidłowe. A. S. (1) miał prawidłową opiekę medyczną. Aktualnie nie stwierdza się choroby nowotworowej – A. S. (1) został wyleczony. Rokowanie jest dobre, a aktualny stan zdrowia bardzo dobry.

(opinia biegłego onkologa – k. 297-301, pisemna opinia uzupełniająca biegłego onkologa – k. 429-430)

Rozpoznane u A. S. (1) schorzenia kardiologiczne mają charakter samoistny, przewlekły i pozostają bez związku z pobytem w jednostkach penitencjarnych.

W postępowaniu diagnostycznym i terapeutycznym w czasie pobytu A. S. (1) w jednostkach penitencjarnych nie wystąpiły jakiegokolwiek uchybienia. Obecnie wskazuje się na konieczność zaprzestania palenia papierosów.

(opinia biegłego kardiologa – k. 316-320)

Aktualnie A. S. (1) odbywa kontrolne wizyty lekarskie.

(zeznania powoda – e-protokół, k. 392 v., adnotacja 00:01:58, k.789, adnotacja 00:06:24)

W zakresie materiału dowodowego nie przeprowadzono dowodu z zeznań A. B. i A. N., co do których ustalono w bazie PESEL SAD, że zmarli.

Sąd oddalił wnioski dowodowe powoda o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków M. M. i W. J., co do których powód nie sprecyzował danych, zgodnie z zarządzeniem k. 364 oraz M. M., co do którego po próbie doprowadzenia również nie wskazano w zakreślonym terminie aktualnego adresu (zarządzenie k. 772). Wskazanie adresu na ostatniej rozprawie,

po przeprowadzeniu całego postępowania dowodowego, które trwało ponad 5,5 roku, w sytuacji, gdy świadek – jak wyjaśniono – od miesiąca, dwóch – przebywa pod podanym adresem, należało uznać za zmierzające do przewlekania postępowania.

Nadto, Sąd pominął wnioski dowodowe w zakresie przeprowadzenia dowodu z zeznań świadków M. K., M. L., K. K., bowiem nie zostały podane dane umożliwiające ich wezwanie do Sądu (zarządzenia k. 364, k. 424, 456 odwr.).

W zakresie zarzutów pozwu dotyczących pozwanej jednostki należy stwierdzić, że materiał dowodowy przedstawiony przez pozwanego zawiera szereg skarg oraz odpowiedzi na nie. Ilość przedstawionych materiałów świadczy o tym, że pozwany podejmował wszelkie działania związane z żądaniem ingerencji powoda. Każda ze skarg była analizowana i rozpatrywana, a materiał dowodowy

w niniejszej sprawie nie doprowadził do podważenia ustaleń dokonywanych w trybie skargowym.

Natomiast w odniesieniu do zarzutów dotyczących warunków bytowych zwraca uwagę treść zeznań świadków zgłoszonych przez samego A. S. (1). A. S. (3) zeznał, że nigdy nie był osadzony z powodem, nie miał z nim żadnego kontaktu. M. W. wprost zaprzeczył złym warunkom w jednostce, w której przebywał z powodem (k. 393).

Twierdzeniom powoda zaprzeczył także K. U., który opisał realne warunki bytowe (k. 457).

Żaden ze świadków nie zeznał o złym traktowaniu powoda przez funkcjonariuszy; A. S. (3) wręcz zaprzeczył twierdzeniom powoda w tym zakresie (k. 501). Zeznania A. S. (2) także w całości zaprzeczają zarzutom powoda (k. 520 odwr.). Dodatkowo, pozostały materiał dowodowy wskazuje, że powód był osobą nagradzaną, udzielał się w kole artystyczno-plastycznym, działał charytatywnie. To wskazywałoby na uznanie przez funkcjonariuszy jego postawy.

W zakresie dotyczącym stanu zdrowia powoda Sąd oparł się przede wszystkim na przeprowadzonych dowodach z opinii biegłych lekarzy sądowych z zakresu kardiologii i onkologii, w tym uzupełniającej opinii biegłego onkologa.

Opnie te nie zostały w żaden sposób podważone, Sąd także nie miał podstaw do ich kwestionowania. Opinie te wskazały na samoistność dolegliwości powoda, ich wcześniejszą etiologię oraz brak jakiegokolwiek związku z pobytem w jednostkach penitencjarnych.

Wniosek powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu medycyny paliatywnej został oddalony. Brak było bowiem jakichkolwiek podstaw do jego przeprowadzenia w świetle zgłoszonych zarzutów oraz faktu wykonania opinii przez specjalistów z zakresu onkologii i kardiologii (ich powołanie pozostawało w ścisłym związku ze wskazaniem schorzeń powoda). Żaden z biegłych nie wskazał na konieczność wypowiedzenia się innego specjalisty. Wobec wyjaśnienia wszelkich wątpliwości związanych ze stanem zdrowia powoda, dopuszczenie wnioskowanego dowodu zmierzałoby jedynie do przedłużania postępowania i generowało by zbędne koszty.

W powyższym stanie faktycznym, Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu.

W niniejszej sprawie powód dochodzi zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych poprzez osadzenie go w jednostkach penitencjarnych w warunkach naruszających godność człowieka. Po stronie pozwanej nie znalazły się jednak jednostki penitencjarne, w których przebywał powód, a jednostka nadzoru – Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej.

Pozwana jednostka została ukonstytuowana na mocy art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy o Służbie Więziennej z dnia 9 kwietnia 2010 r. (tj. z dnia 20 lipca 2018 r., Dz.U. z 2018 r. poz. 1542). Art. 11 i 12 ustawy określają zakres działań inspektoratu, a więc – i zakres jego odpowiedzialności.

Zasadność roszczenia należało więc rozważać w oparciu o przepisy art. 23 i art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. oraz art. 417 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 września 2004 r., ale przy uwzględnieniu specyfiki pozwanej jednostki. Konieczne było zatem nie tylko wykazanie zaistnienia naruszenia dóbr osobistych, ale uczynienie tego w kontekście uchybień organu nadzoru.

W ocenie Sądu jednak postępowanie dowodowe nie wykazało faktu naruszenia dóbr osobistych powoda, a jednocześnie zarzuty dotyczące uchybień przy sprawowaniu nadzoru właściwie nie zostały sformułowane; strona powodowa nie wskazała, jakie zaniechania (czy też działania) pozwanej jednostki miałyby być niezgodne z prawem i powodować szkodę na dobrach powoda.

Powód pomocniczo wskazywał na treść swoich skarg, jednak pozwany udowodnił, że każda z nich została rozpoznana. Jednocześnie postępowanie dowodowe nie wykazało, aby sposób ich załatwienia był niewłaściwy, a treść odpowiedzi nie była zgodna z prawdą; nie wykazano zaistnienia uchybień, które stanowiły podstawę faktyczną powództwa. Co więcej, powód osobiście cofnął wszystkie skargi, składając oświadczenie w tym zakresie.

Przesłanką ochrony dóbr osobistych na podstawie art. 23 w zw. z art. 24 § 1 k.c. jest bezprawność ich zagrożenia lub naruszenia. Bezprawne jest zachowanie sprzeczne z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Przepis 24 § 1 k.c. ustanawia domniemanie bezprawności działania. Dlatego w procesie o ochronę dóbr osobistych to pozwany ma obowiązek wykazać, że jego działanie nie było bezprawne. Działanie nie jest bezprawne zwłaszcza wówczas, gdy jest oparte na przepisie obowiązującego prawa. W wyroku SN z dnia 28 lutego 2007 r. (V CSK 431/06, OSNC 1/2008, poz. 13 z aprobowaną glosą N. Pawłowskiej, EPS 1/2008) wskazano wprost, iż ciężar dowodu, że warunki w zakładzie karnym odpowiadały obowiązującym normom i nie doszło do naruszenia dóbr osobistych, spoczywa na pozwanym (art. 6 w zw. z art. 24 k.c.), a zatem pokrzywdzony żądający na podstawie art. 448 k.c. kompensaty krzywdy nie musi dowodzić bezprawności naruszenia dobra osobistego.

Dla stwierdzenia naruszenia dobra osobistego należy jednak w każdym wypadku ustalić, czy cierpienia i upokorzenia wynikające z pobytu w zakładzie karnym związane z legalną formą karania przekraczają poziom związany z samym uwięzieniem, czy są zgodne z rozsądnymi w sytuacji uwięzienia potrzebami, a ich intensywność nie przekracza

nieuniknionego poziomu cierpienia nieodłącznie związanego z pozbawieniem wolności (por. E. Kuterankiewicz, Sprawy

z powodztwa osadzonych o ochronę dóbr osobistych w związku z przeludnieniem więzień- nowe spojrzenie na problem, Pal. 9-10/2010, s. 65 i cytowane tam orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka).

Brak zapewnienia właściwych warunków osadzenia w jednostce penitencjarnej i wiążące się z nim roszczenia winny być rozpatrywane w kontekście przesłanek naruszenia dobra osobistego w postaci godności człowieka. Nie ma natomiast potrzeby odwoływania się do swoistego dobra osobistego w postaci prawa do godnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności (uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 18 października 2011 r., III CZP 25/11, OSNC z 2012 r., z. 2, poz. 15; wyrok SN z dnia 11 stycznia 2013 r., I CSK 289/12). Ocena, czy doszło do naruszenia dóbr osobistych osób pozbawionych wolności, w tym zwłaszcza godności musi uwzględniać konstytucyjny i prawnomiędzynarodowy poziom ochrony ich praw, z tym, iż dochodzenie ochrony tych praw opiera się na przesłankach określonych w ustawach zwykłych. W powołanym wyroku SN z dnia 11 stycznia 2013 r. (I CSK 289/12) stwierdza się wyraźnie, że skazany ma prawo do odbywania kary pozbawienia wolności w takich warunkach, jakie gwarantuje mu konkretny system prawny, o ile nie naruszają one zakazu tortur i niehumanitarnego traktowania. Ocena roszczeń osoby pozbawionej wolności w związku z niewłaściwymi warunkami osadzenia wymaga podejścia kumulatywnego, a zatem analizy, czy w konkretnej sprawie warunki te naruszyły godność tej osoby przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności i parametrów decydujących o ich uciążliwości, w tym także czasu przebywania w określonych warunkach. W tym wyraża się również swoboda jurysdykcyjna sądu, który rozpoznając sprawę w postępowaniu cywilnym bada całokształt okoliczności udowodnionych przez strony.

Przenosząc powyższe rozwiązania na grunt rozpoznawanej sprawy, wskazać trzeba, że powód nie wykazał, iż faktycznie pozwany dopuścił się naruszenia jego dóbr osobistych, które uzasadniałoby uwzględnienie żądań pozwu.

Roszczenie powoda jest nieuzasadnione w odniesieniu do zarzutów związanych z przeludnieniem.

Ze złożonego przez stronę pozwaną wykazu cel, ich powierzchni i liczby osadzonych w nich osób wynika, że podczas pobytu A. S. (1)

w Areszcie Śledczym w Ł., Areszcie Śledczym w P.

i Zakładzie Karnym w G. była zachowana norma powierzchniowa na jednego osadzonego wynosząca 3 m², a zakwaterowań dokonywano zgodnie

z kwalifikacją wstępną osadzonych, a zatem powód nie przebywał ze współosadzonymi odmiennej kwalifikacji. Powód podczas osadzenia w Areszcie Śledczym w Ł. nie przebywał w warunkach przeludnienia.

Odnosząc się do zarzutów niezapewnienia odpowiednich warunków bytowych i sanitarnych wskazać należy, że są one również bezzasadne.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, co było przedmiotem oceny materiału dowodowego, że współosadzeni, powołani na świadków przez powoda, zaprzeczyli jego twierdzeniom, nie potwierdzili wskazywanych uchybień, a ich opis warunków bytowych nie dawał podstaw do stawiania zarzutów.

Osadzeni mają możliwość skorzystania z ciepłej kąpieli w łaźni więziennej co najmniej raz w tygodniu (§ 30 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności i § 32 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary tymczasowego aresztowania). W przypadku, jeżeli osadzony nie skorzysta z łaźni np. w związku z wykonywaniem czynności procesowych poza Aresztem, umożliwia się mu odbycie kąpieli poza kolejnością.

W celach doprowadzono bieżącą ciepłą i zimną wodę.

Zainstalowane w celach systemy wentylacyjne funkcjonują prawidłowo

i spełniają wymogi określone w przepisach prawa budowlanego, co potwierdzają dokumenty przedłożone wobec przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego. Stan techniczny urządzeń grzewczych i wentylacyjnych jest pod stałą kontrolą oraz poddawany jest corocznym przeglądom.

Co się zaś tyczy stanu wyposażenia cel, jak i utrzymania w niej porządku zależy przede wszystkim od osadzonych w nich więźniów, którzy otrzymują środki czystości i powinni dbać o sprzęt kwaterunkowy. Sam zresztą niedostateczny stan cel, w tym wskazywane przez powoda problemy z zagrzybieniem, stolarką okienną i jakością podłóg i powłok malarskich, nie mogą stanowić o naruszeniu dóbr osobistych. Okoliczności takie, nawet jeżeli powodują u osadzonych dyskomfort z powodu konieczności przebywania w tych miejscach, nie są oczywiście tożsame z naruszeniem godności osobistej, czy naruszeniem zakazu niehumanitarnego traktowania. Jest tak tym bardziej, że – jak to już wskazano powyżej – to sami osadzeni w pierwszej kolejności powinni i mogą dbać o jakość wyposażenia i stan cel, chociażby powstrzymując się od ich niszczenia.

Postępowanie dowodowe nie wykazało również uchybień w zakresie sprawowanej opieki medycznej. Zgodnie z § 6 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 2003 r. (Dz. U. Nr 204, poz. 1985) w sprawie szczegółowych zasad, zakresu i trybu udzielania świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności przez zakłady opieki zdrowotnej dla osób pozbawionych wolności, zgłoszenia osób pozbawionych wolności do lekarza więziennego przyjmuje się codziennie. Lekarz więzienny przyjmuje osoby pozbawione wolności poza ustalonym w porządku wewnętrznym czasem i miejscem przyjęć w razie nagłego zachorowania lub nagłego pogorszenia stanu zdrowia tych osób. Świadczenia ambulatoryjne z zakresu specjalistycznej opieki zdrowotnej udzielane są na podstawie skierowania lekarza, także innego niż lekarz więzienny.

Powód wywodził, iż rozpoznana choroba nowotworowa w czasie odbywania kary pozbawienia wolności pozostaje w związku z warunkami, jakie panowały w jednostkach penitencjarnych, a także iż nie zapewniono mu właściwego leczenia farmakologicznego. Opinia biegłego specjalisty jest w tym zakresie stanowcza i jednoznaczna; wyklucza, aby choroba nowotworowa powoda pozostawała w jakimkolwiek związku przyczynowym z jego pobytem w jednostkach penitencjarnych. Biegły wskazał, że proces chorobowy rozpoczął się wcześniej, a wdrożone leczenie było prawidłowe, zgodne z aktualnym stanem wiedzy i sztuką lekarską. Powód został prawidłowo zdiagnozowany i poddany właściwej terapii, przeprowadzono konsultacje specjalistyczne oraz pełną diagnostykę. To samo dotyczy schorzeń kardiologicznych.

W tym zakresie dodatkowo zwraca uwagę oświadczenie powoda, że odmawia wszelkich konsultacji i badań lekarskich dotyczących jego osoby.

Na marginesie należy podkreślić, że nawet w warunkach wolnościowych pacjenci nierzadko oczekują długi czas na wizytę u specjalisty oraz przeprowadzenie pełnej diagnostyki. Ostatecznie proces leczenia onkologicznego zakończono z powodzeniem; powód został całkowicie wyleczony. Natomiast biegły kardiolog zwrócił uwagę na nikotynizm powoda, a stanowiący niewątpliwie przyczynę schorzeń kardiologicznych.

Postępowanie dowodowe nie potwierdziło, aby powód doznawał ze strony funkcjonariuszy Służby Więziennej szykan czy przedmiotowego traktowania. Owszem powód wszczynał wiele postępowań skargowych, jednak każda skarga kierowana do organów jednostek penitencjarnych była rozpoznawana we właściwym trybie i przez właściwy organ. Ostatecznie to powód wycofał wszystkie skargi kierowane pod adresem funkcjonariuszy. Twierdzenia powoda nie znajdują również jakiegokolwiek potwierdzenia w materiale dowodowym, także w zeznaniach powołanych przez niego świadków.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że powód nie wykazał, aby w trakcie pobytu we wskazanych jednostkach penitencjarnych w ogóle doszło do naruszenie jego dóbr osobistych.

Jednocześnie nie wykazano żadnych przesłanek odpowiedzialności deliktowej, w szczególności przy uwzględnieniu specyfiki działania pozwanej jednostki jako organu nadzoru. W kontekście zadań przypisanych Inspektoratowi nie zostały nawet sprecyzowane żadne zarzuty.

W tym miejscu należy dodatkowo wskazać, że przy ocenie przestrzegania przez pozwanego minimalnych norm w zakresie standardów wykonywania kary pozbawienia wolności i ewentualnego naruszenia dóbr osobistych osadzonych nie można abstrahować od realnej sytuacji i kondycji finansowej państwa, ogólnej sytuacji gospodarczej, w tym poziomie życia ogółu obywateli – także tych, którzy nie mają zapewnionego minimum socjalnego nie będąc karanym karą pozbawienia wolności. W tym kontekście należało stwierdzić, że pozwany nie naruszył żadnego dobra osobistego powoda. Uznać zatem należało, iż brak jest podstaw do uwzględnienia żądania pozwu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 2 k.p.c., art. 99 k.p.c., art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2016 r., poz. 2261) i zasądził od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 137 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Wysokość wynagrodzenia została określona w oparciu o obowiązujący w dacie wszczęcia postępowania (4 luty 2014 roku) przepis art. 10 ust. 1 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu z dnia 28 września 2002 r., tj. z dnia 25 lutego 2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 490).

Zgodnie bowiem z § 22 następnie obowiązującego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1801) w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji.

Podobnie stanowi § 21 obecnie obowiązującego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r., tj. z dnia 3 stycznia 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 265).

Sąd nie znalazł podstaw do odstąpienia od orzeczenia o zwrocie kosztów strony przeciwnej. Postępowanie było długotrwałe. Wyniki poszczególnych dowodów wprost wskazywały, że brak jest podstaw do zgłaszanych żądań, a powód był reprezentowany przez fachowego pełnomocnika. Mimo to, jego postawa procesowa nie uległa zmianie. Jednocześnie koszty są na niewielkim, symbolicznym poziomie i przy niskich, ale stałych dochodach A. S. (1), mogą zostać uiszczone, zważywszy czas trwania procesu i konieczność liczenia się z poniesieniem związanych z nim kosztów.

Natomiast Sąd odstąpił na podstawie art. 102 k.p.c. od obciążania powoda kosztami sądowymi.

Poniesione przez Skarb Państwa koszty sądowe wynikały z nieuiszczonej opłaty sądowej oraz wynagrodzeń biegłych. W tym zakresie jednak Sąd miał na uwadze obecną sytuację życiową i zdrowotną powoda. Koszty te przekroczyły 7.000 zł. Z uwagi na stan zdrowia nie może on podjąć zatrudnienia, nadal pozostaje pod opieką kardiologa i pulmonologa, a jego uposażenie stanowi jedynie renta chorobowa. Sąd uwzględnił także fakt, że postępowanie dowodowe w tym zakresie dotyczyło zdrowia, a jego ocena zawsze może być dotknięta subiektywnym odczuciem strony.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu Sąd orzekł w oparciu o powołany powyżej, obowiązujący w dacie wszczęcia postępowania (4 lutego 2014 roku) przepis art. 10 ust. 1 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu z dnia 28 września 2002 r., tj. z

dnia 25 lutego 2013 r. (Dz.U. z 2013 r. poz. 490), zgodnie z powołanymi wyżej zasadami intertemporalnymi. Stawka wynagrodzenia została podwyższona o stawkę podatku od towarów i usług. Wobec zwolnienia powoda od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych, Sąd nakazał wypłatę wynagrodzenia za udzieloną powodowi pomoc prawną z urzędu z funduszy Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. stron.